

Nr 4.

Av herr **Gullberg**, med förslag till ändrad lydelse av 1 § i lagen den 16 oktober 1914 om förbud i vissa fall mot värnpliktigs skiljande från tjänst eller arbete.

Enligt lag av den 16 oktober 1914 må ej värnpliktig, som är lagstadd eller annorstädes i annans tjänst eller arbete anställd, skiljas från anställningen i anledning därav, att han har att fullgöra i värnpliktslagen stadgad övning om högst sextio dagar eller mobiliseringsövning, som kan varda i särskild lag föreskriven.

Med den utvidgning, som vapenövningstiden nu fått, synes mig denna lagbestämmelse alldeles för trång. Den skyddar den värnpliktige under ett regementsmöte (repetitionsövning), men ej under rekrytskolan, då han i allmänhet ligger i tjänstgöring över 8 månader från omkring 1 november till omkring 8 juli. Flera exempel finnas från de senare åren på att ynglingar, som före sin inkallelse haft goda platser och tjänster, vid sin återkomst från vapenövningen nekats att återfå dem. Särskilt hårt ha flera bland de uttagna underbefälsämnen under förra året drabbats av vad som här brister i lagens skyddsbestämmelser. Bland de två årsklasser värnpliktiga, vilka under 1915 började och avslutade sin rekryt-tjänstgöring, uttogs ett stort antal till en särskild befälsutbildning, vilken pågått till den 10 januari 1916. För den äldre av de båda årsklasserna betydde detta en avsevärd ökning i övningstiden i jämförelse med kamraterna av samma klass, vilka ej uttogos. Bland de bästa av de sålunda till befälsutbildning (halvtroppchefskurs) uttagna ha nyligen ett ej ringa antal uttagits till fortsatt utbildning (plutonchefskurs), som ytterligare, om 1916 års repetitionsövning, från vilken de komma att befrias, avdrages, med 3 månader förlänger deras krigstjänstgöring utöver den förut genom halvtroppchefskursen förlängda tiden. Dessa kommenderingar ha för

rikets försvar varit nödvändiga, men då staten pålägger de mest plikt-trogna ett särskilt stort offer, så ter sig detta tyvärr ofta som ett straff, emedan det åsamkar de sålunda uttagna särskilda förluster, bland vilka mistningen av den civila platsen torde vara mest kännbar.

Den principen bör ovillkorligen fastslås i lagstiftningen, att varje värnpliktig skall under den tid, han för sin utbildning eller i övrigt med tillämpning av § 28 i värnpliktslagen inkallas till rikets försvar, åtnjuta ett sådant skydd av lagen, att han ej kan berövas sin förut innehavda civila plats. För detta ändamål är det nödvändigt, dels att begränsningen om »högst sextio dagar» utgår, dels att det i lagen tydligt utsäges, att med »annan tjänst» även förstås allmän tjänst (kommunens eller statens). Av vikt är även, att handläggningen av ärenden, som beröra nämnda lag, kan ske hos militieombudsmannen, varom jag i särskild motion gjort yrkande.

På grund av vad sålunda anförts hemställes:

att riksdagen ville besluta det texten i lagen av den 16 oktober 1914 angående förbud i vissa fall mot värnpliktiges skiljande från sin tjänst måtte erhålla följande ändrade lydelse:

§ 1.

Värnpliktig — — — annans, vare sig enskild eller allmän tjänst — — — övning eller mobiliseringsövning, — — — värnpliktsförhållanden.

Stockholm den 21 januari 1916.

Wilhelm Gullberg.